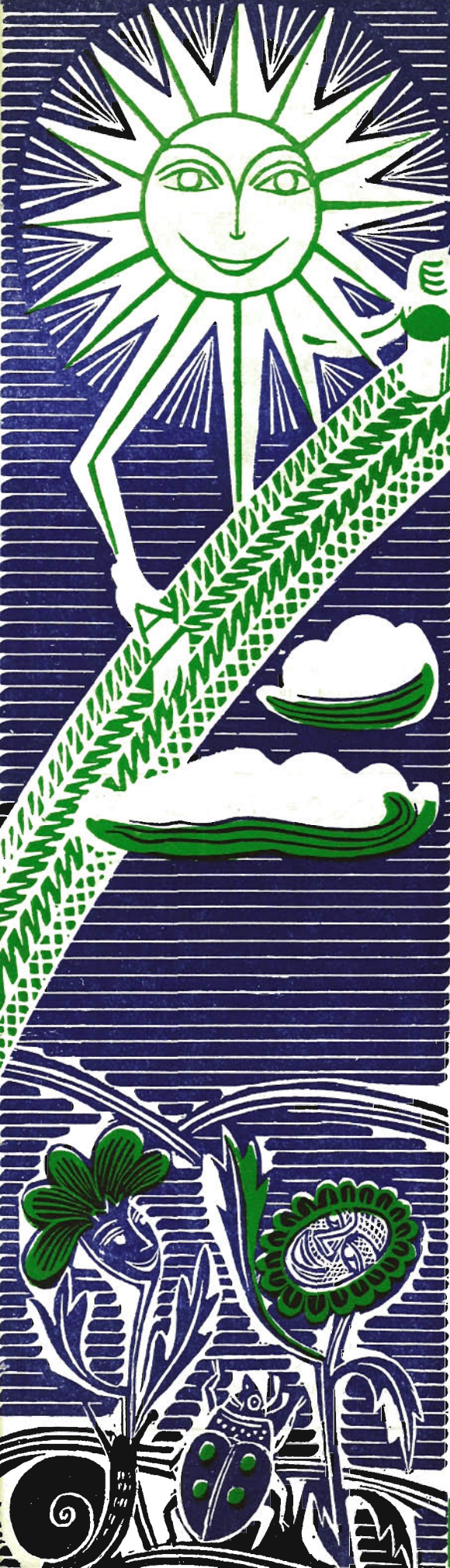

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE
RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

НАША ПОШТА

Всім, що привітали нас з радісним Празником Воскресення Христового, щиро спасибі складає

ВИДАВНИЦТВО Й РЕДАКЦІЯ
„ВЕСЕЛКИ”

Маленький Юрчик Назаренко з Дітройту прислав нам такого листа:

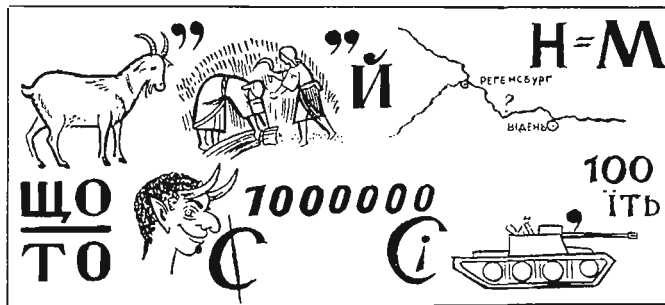
Дорога „Веселко”! Я дуже люблю Тебе читати хоч ще добре не вмію. Я люблю тих людей які пишуть для нас. Нехай Бог їм допоможе. Вибачте, що погано пишу, але маю сім років і перший рік учуся читати й писати по-українськи від мами. А тато зробив мені бандуру, і я хочу бути бандуристом. Я написав відповідь на малюнок на 5-ій сторінці „Веселки” за лютый, бо хочу мати книжку.

Відповідь Редакції: Дорогий Юрчику! Тішуть нас, що журнал Тобі подобається. Бажаємо Тобі успіхів у грі на бандурі. Твою відповідь на малюнок про снігового діда друкуюмо. Щиро вітаємо!

РОЗГАДАЙМО!

1. РЕБУС

Уклала Леся Качор
(Для старших дітей)

Відчитайте слова одної з поем Івана Франка. Яка це поема?

2. ХРЕСТИКІВКА

Уклав О. Цукорник

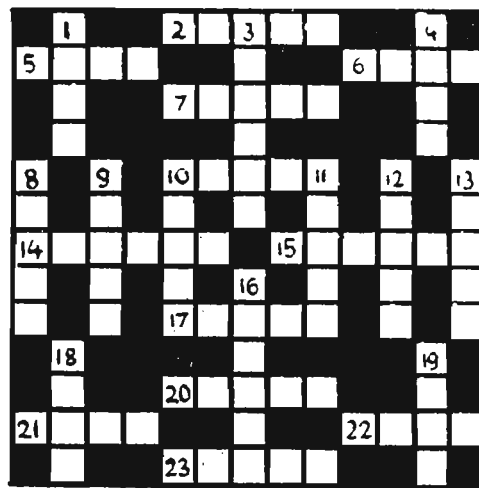
×	—	—	—	—	—	Рід ягід
—	×	—	—	—	—	Інакше їжа
—	—	×	—	—	—	Автор байок
—	—	—	×	—	—	На ньому сидимо
—	—	—	—	×	—	Водна рослина
—	—	—	—	—	×	Прикметник

Букви на місці хрестиків дадуть ім'я провідника живдів у давнині і назву найкращого поетичного твору Івана Франка.

Розгадки надсилати до 15-го червня ц. р.

3. ХРЕСТИКІВКА

Уклав Зенон Івасиків

Поземо: 2. Допомогає хворим; 5. Живе в воді; 6. Уживає селянин, як косить траву; 7. Домашня птиця; 10. Росте в воді; 14. Дорогий метал; 15. Є на кожному листі; 17. Природний збірник солодкої води; 20. Лісове звіря; 21. Частина тіла; 22. Нічна птиця; 23. Будиночок, в якому вчать діти.

Доземо: 1. Столиця України; 3. Домашня тварина; 4. Частина обличчя; 8. Оповідання для дітей; 9. Уживає кравець; 10. Під тим живуть пластуни; 11. Апарат, що передає звуки; 12. Місто над Чорним морем; 13. Росте в полі; 16. Росте в лісі; 18. Пластовий привіт; 19. Напій.

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода” заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа 40 центів.

Адреса: “SVOBODA” — “Veselka”, P. O. Box 346 Jersey City 3, N. J., USA.

Редакція застерігає собі право виправляти прислані авторами матеріали. Передруки нових творів і ілюстрацій, вміщених у „Веселці”, тільки за попередньою згодою Редакції й Видавництва та за поданням джерела.

Обкладинка роботи П. Холодного. Розділові заставки П. Холодного, М. Бутовича, Е. Козака, О. Судомори.

Copyright by “Svoboda” 1958. All rights reserved.

“THE RAINBOW” — “VESELKA”
published monthly by the Ukrainian National Association
81-83 Grand Street
Jersey City, N. J.

Subscription \$4.00 per year.

Entered as Second Class Matter at Jersey City, N. J.

Вступна ілюстрація Е. Козака
Портрети героїв на стор. 3-ій — М. Дмитренко

Перший поліг у Парижі
Від ран і жорстоких мук —
Кулі, смертельні, хижі,
Звалили його на брук.

Другий віддав в Роттердамі
За Україну життя,
Той, що на київські брами
Із Січовими Стрільцями
Підняв синьо-жовтий стяг.

А третій упав під Львовом,
Героєм УПА поліг,
Коли, мов залізним колом,
У бурю, в сипучий сніг
Ворог кривку обліг.

Лицарі, що боронили
Волю від лютих навал,
Отаман і полководець —

Петлюра і Коновалець
Та в грізних боях повстанець,
Чупринка, наш генерал!

М. Щербак

ДІТИ ВІТАЮТЬ!

*На Конвенцію Союзу посилаєм, діти,
Наші теплі побажання і палкі привіти!*

Тішимося ясным сонцем, місяцем, зірками і радієм, як „Веселка” з’явиться між нами; хоч вона не з неба, з хмарки йде до нас в гостину, радо ми її вітаєм, просимо в хатину.

У „Веселки” завжди гарна кольорова шата, полюбили її дуже хлопці та дівчата. У „Веселки” завжди свіжі кольорові личка — наймиліша вона дітям подруга й сестричка, казку нам вона розкаже, пісню заспіває, то учить, то пожартує, серце розважає.

Вже чотири цілі роки маєм чим радіти і за те подяку щиро всі складімо, діти, Батькові Союзові за його опіку, за дбайливе піклування і любов велику. Дай же йому, Боже, много літ прожити і ще кращою „Веселку” й більшою зробити!

Дякуємо щиро, рідні батеньки й матусі, що про нас, дітей, ви дбали разом у Союзі! Запевняєм вас, що свого не забудуть діти, доки у дитяче серце їм „Веселка” світить! Тож живи, „Веселко” наша, розквітай яскраво українським бравим дітям на добро і славу!

Юні гитагі „Веселки”.

М Е Т Е Л И К

Моя суконка в квітах синіх.
Метелик прилетів
І неочачно, як дитина,
На штучну квітку сів.

Тремтять тоненькі довгі вуса,
Метелик засина...
Я ворухнутися боюся,
Бо на колінах спить Весна.

Інна Rogovська

ЯК ВЕДМЕДИК-КИРПОНОСИК СТАВ СЛУХНЯНИЙ

Стара ведмедица нагодувала своїх дітей і наказала їм сидіти вдома, нікуди не виходити. Сама загорнулася у грубу хустку і пішла в ліс шукати поживи. Ведмечата обсіли невеличке віконце й дивилися на доріжку, якою пішла їх мати. Сиділи чомно і час від часу облизували солодкий медок, що залишився ще від сніданку на їх товстеньких лапах.

Один тільки Кирпоносик не був слухняний. Тихцем, щоб сестрички не чули, викрав дзбанок із медом, що його мати заховала за димарем, і висунувся з хати.

Нишком перебіг подвір'я і вузенький городчик, оглядаючись, чи хто за ним не женеться, і заховався за кущиком ліщини. Ще раз озирнувся, чи хто не підглядає, і заходився коло солодкого меду.

— „Аж тепер, — думає, — поїм собі меду досита”.

От лиже він собі отой медок, лиже, а з лісу лисичка вибігає. Вона також діточкам своїм поживи по лісі шукає. Глипнула сюди, зиркнула туди, Кирпоносика зразу вгледіла та й простісенько до нього!

— А, це ти тут, Кирпоносику! Добрий ранок тобі! — поздоровкалася. — Це, мабуть, мати спить, не погодувала, коли ти так коло меду заходився. Дивіться, їсть, аж по бороді тече. Хе-хе-хе!

Засоромився Кирпоносик. Поставив дзбанок із медом під дубом і низенько вклонився: — Добридень і вам, тіточко! Мої матуся давно вже встали...

І почав розказувати про матір, батька, а лисичка-хитрунка на те тільки й чекала. Швиденько встромила свій пушистий хвіст у дзбанок і непомітно притягла до себе. Ну, тепер уже не всидіти лисичці на розмові з Кирпоносином! Їй додому спішно дітей погодувати. От, крутиться вона,

вертиться, роздумує, як би то від Кирпоносика втекти, а далі каже ласенько-миленько:

— Посиділа б з тобою довше і поговорила б, та, бачиш, часу в мене немає. Прощай! Прийду ще завтра, а ти не забудь вийти! Дивись, твоя мати вже йде!

Розглядається Кирпоносик за матір'ю, а лисичка вхопила дзбанок, притиснула до себе і помчалася хутенько в ліс.

— „А де ж це тітка маму бачила? — міркує собі Кирпоносик та все розглядається довкола. — А й справді, може мати вже вдома?”

Схопився й побіг, став під дверима, наслухує. Та ні! Це тітка, мабуть, обманула. І вернулося ведмежа до свого меду.

— Ой, матінко ріднесенька! — крикнув Кирпоносик. — А де ж дзбанок подівся? Думав кирпоносий ведмедик смачно поїсти меду, а тут і дзбанка не стало!

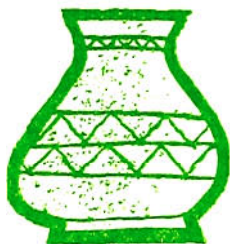
Крутиться Кирпоносик, шукає та й мало не плаче.

— Піду, — каже, — до тітки лисички, розпитаю, може вона знає.

Пішов... От іде він, іде, а все розглядається довкруги. Яке тут усе гарне! Ось роса на травичці перлинами блищить, метелики жовті, білі, сині, червоні з квітки на квітку перелітають, тут слимачок по камені повзе, а там щиглик у росі на листку лопуха купається...

А який запах чудовий! А сонечко таке тепле, гріє, аж душа радіє! Отак посидів би собі ось тут та трішки меду полизав...

Згадав про мед — слинка зараз у роті закрутилась. Постояв, подумав та й пустився далі в дорогу до тітки лисички. Глип, а біля старої осики бджоли роєм літають. Згадав, що мати про бджіл розказувала, як то вони

медок збирають та в комори складають, і зрадів.

— Присяду собі тут, — каже, — та приглянуса, як бджоли медок складають. Може пощастить мені його від них дістати.

Примостився на колоді. Не знав, що якраз на тому місці бджілка сиділа, теплу росу збирала.

— Ой, ой, рятуйте! — заверещав Кирпоносик, звівся на рівні ноги і вхопився за болюче місце.

За деревом вовчик сидить. Дивиться на Кирпоносика та регоче. Він давно вже тут чекає, меду від бджілок купити гадає.

Вгледів Кирпоносик дядька вовка та й засоромився. Поскакав, поскакав та й пустився в дорогу додому. Коли це вовчик до нього:

— Куди ти, Кирпоносику? Не втікай! І регочеться, аж за боки держиться.

— І чого ви, дядьку, регочетесь? — забурмотів невдоволено Кирпоносик. — Краще навчили б, як меду дістати.

— Ходи, я тебе навчу! — радо згодив-

ся вовк. — Бачиш, там на дереві є щілина невеличка. Я підсаджу тебе на своїх плечах, а ти їж, скільки захочеш. Там меду стільки, що ще й додому матері принесеш. Гляди тільки, щоб бджоли не з'їв! — підсміхнувся вовк.

Зрадів Кирпоносик, бо дуже хотілося меду полизати. Забув і про тітку лисичку і про бджолу, що його вжалила. Видряпався на дядькові плечі і встромив писок в дупло. Та тільки почув запах меду, як у ту ж мить бджоли обсіли ніс та й стали жалити.

— Дядьку, дядечку, рятуйте! — заверещав Кирпоносик і повалився на землю. А по вовкові вже й сліду не стало. Він боявся, щоб стара ведмедиха не почула, та й побіг собі щосили в ліс.

Насилу підвівся Кирпоносик, бо таки й потовкся добре. Тримаючись за носа, потупцював плачучи додому. Жалував дуже, що не послухав матері й не лишився вдома. А то й меду не попоїв і стільки сорому та болю набрався.

ВЕДМЕЖАТКО

Ілюстрація М. Бутовича

Через річку, через кладку
Йде гуляти ведмежатко.

Як і кожному ведмедю,
І йому схотілось меду.

Мед — то річ солодка й люба!
І подерся він на дуба.

Аж на самій на вершині
Того дуба — рій бджолиний.

І запахло зразу медом —
Слинка потекла в ведмедя!..

Став облизувати лапу,
На яку медок той капав.

Враз його обсіли бджоли:
В ніс шпигають, в спину колять.

І не витримав бурмило
Бджіл маленьких дуже силу, —

Заревів на повний голос
І бебехнувся додолу!

Так без меду лісового
Почвалав він до барлогу.

В. Дубина

МИХАЙЛИК

III

Для Михайлика знайшовся невеликий однострій, який відповідно скоротили і звузили. Незабаром додали ще мале італійське „емпі“. Білі штанята передано на переховання, і Михайлик вживав їх тільки під час розвідки. Ходив він з „емпі“ на плечі та з невідлучним Бровком. Пес привчався неголосно брехати і не крутитись без потреби „по терені“, зате в разі найменшої небезпеки бігти до свого малого власника. Всього цього навчили розумного Бровка Михайлик та інші партизани, що вчили й самого Михайлика. Обидва, Михайлик і Бровко, мали партизанські здібності: вони пильно вчилися і нічим у світі не журились. Тому дуже скоро „присохли“ до відділу так, що нікому не приходило на думку їх позбутись.

Не раз вечорами приходив Михайлик з розвідки до табору змучений-змучений. Всі вітали його весело. Він ішов до командира. Командир був високий, худий і завжди бентежливо дивився на хлопчину. Михайлик його трохи боявся. Командир іноді подовгу його затримував, випитував про всяку всячину та жартував. Однак Михайликові це було не надто приємне: він почував себе ніяково і не завжди знав, що на такі жарти відповісти. Часто бачив, що його відповіді зовсім невдали. Єдиним його бажанням під час таких розмов було — найскоріше втекти, хоч командир здавався Михайликові гарною, сильною і доброю людиною.

Зовсім інший був дядько Андрій, його ройовий. Він був грубий і говорив басом, рідко про що Михайлика питався, але завжди давав йому яблуко чи калача. Щоправда, дядько Андрій дуже хмурився, коли бувало Михайлик надто розгуляється, але Михайлик його не боявся. Коли ж Михайлик приходив змучений, дядько Андрій зразу стелив йому біля ватри коца і казав: „Іж і лягай!“ Михайлик запопадливо їв юшку і лягав.

Над ним тихо світилися зорі, і дерева високою банею єднали свої корони. Час від часу звідкись доносився тихий подих — то злегка хиталися і немов зідхали дерева. Табір неголосно гомонів, мішались слова й сміх. Інколи співали тихенько, по-партизанськи. Тоді в грудях Михайлика збиралось щось добре, величне. Ватра тріскотіла й кидала іскри. У розпаленій грані миготіли якісь образи. Все близьке було червоне й тепле, все даліше — чорне, таємниче, злегка посріблене. Ось дядько Андрій біля ватри мов помальований. Михайлик чув, що є десть такі люди червоні, індіани. Потім дядько ішов поміж дерева і вже ставав чорний, грубий, такий, як лісовий ведмідь. Михайлик тісніше притулявся до Бровка, що ле-

жав біля нього, обіймав його за ший і міцно, подитячому засипляв.

Часто друзі-партизани брали з собою Михайлика на розвідку вночі. Вони вже переконались, як може він їм придатися. Маленьким звинним тільцем спритно влазив в усяку щілину, непомітно всувався всередину ворожого становища, тихенько повз, швидко біг, умів видряпатись на найвище дерево, дах, горище.

Розвідувачі йшли з відбезпеченою зброєю, кожної хвилини готові до бою й пригоди. Михайлик теж був озброєний і мусів поводитись, як правдивий партизан. Це були найщасливіші для нього хвилини; бачив, що ні в чому не поступається друзям — він справжній український партизан.

(Продовження буде)

емпі — машинний (автоматичний) пістоль.
грань — розжарене вугілля.

СКОРОМОВКИ

Цить, не плач: спечу калач, медом намажу, тобі покажу, а сама з'їм.

Лелека, лелека,
Ти бачиш здалека.

Летіла лелека, заклекотіла
До лелеченят.

Олена Пгілка

НАЙКРАЩІ ДІТИ — МАТУСІ

(Казка за народним мотивом)

Була собі сова. І вивела вона дітей — таких витрішкуватих, лапатих — та так то вже ними втішається: — Ох, ви ж, мої окатенькі! Ох, ви ж, мої чубатенькі! Ох, ви ж, мої лапатенькі!

От летить вона з гнізда, щоб пошукати їм поживу, бо все роти роззявляють, бо все їсти хочуть. Летить і зустрічає вона орла.

— Куди це ти, орле, летиш? — питає сова.

— Та куди ж? На здобич, може що знайду, яких пташенят абощо, то й поживлюся.

Злякалася сова, починає просити:

— Орле сизокрилий! Прощу я тебе, не поїж моїх дітей! Не займай їх! Благаю тебе!

І так то вже просила, що орел зглянувся та й каже:

— Ну добре, не буду вже займати твоїх дітей.

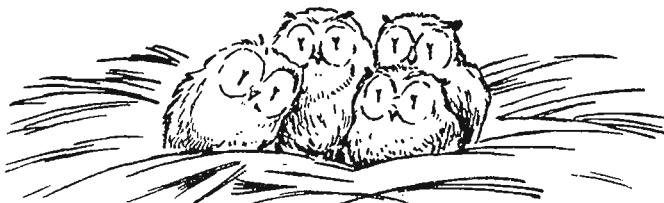
Тільки скажи ж мені, які там твої діти, щоб я мав якусь признаку, — то й не зачеплю їх.

— Та яку ж признаку? — питає сова. — Як побачиш найкращих пташенят, — ото й будуть мої.

— Ну, добре, — каже орел.

Полетів. І поїв саме найпоганіших, які були в гаю. Коли вертається сова, аж то якраз її дітей орел поїв.

Приказка: У дитини заболить пальчик, а у матері — серце.

У МАЛЕНЬКІЙ ХАТИНЦІ

У маленькій хатинці, у тихім куточку,

Мати спить і дитина маленька.

У віконце одчинене линуць з садочка

Урочисті пісні соловейка.

Мати спить, над колискою сина схилювшись,

Певне, пісню малому співала,

А тепер, як приспала його, — утомившись,

Край його і сама задрімала.

Спить маленький; матусину руку щільненько

Обняли ручки дрібнії;

Перед ним красні мрії снуються легенько,

Невиразні, але чарівнії.

Леся Українка

„МОЄ НАЙКРАЩЕ”

У матусі горилихи

Повне серце щастя-втіхи:

Має ж бо вона синка,

Пустуна-одинака.

На руках матуся носить

Мавпеня широконосе

І сусідам всім говорять:

„Щира правда, в нашім борі

Мавпенят багато є,

Та найкраще — це моє!”

М. М.

Колись ходила собі по Україні Бай-казка. Ба, не ходила, а жила разом з усіма людьми. Їй вже було на віку багато, багато років, що їй злічити не можна. Казали, що вона була стара, як світ, і молода, як весна. А ще їй до того вона була красна, як весна. Але тепер люди вже їй забули про неї та тільки їй залишилися по ній на пам'ятку якась пісенька, якийсь маленький приспівок, якесь красне слівце.

Як називалась та Бай-казка?... Ага! Вона називалась „Бай-казка про Яр-Весну”.

Яр-Весна — це молода царівна. Взимку її зачакловує царця Зимова Баба, чи інакше Відьма-Зима. І Яр-Весна мусить сидіти на пеньочку. Щоб не бити байдики і щоб не було самій сумно в лісі, Яр-Весна пряде білий кужіль собі на сорочку. Пряде і вишиває.

Про це найкраще скаже тут „веснянка” — весняна пісенька з тієї Бай-казки, яка дійшла і до нашого часу. Ще їй тепер дівчата не цілком забули її та співають щороку напровесні:

Дівчата:

„Весняночко-поранночко,
де ти зимувала?”

Яр-Весна:

— „У лісочку на пеньочку
на сорочку пряла!
Пряла, вишивала,
снігурів лякала,
черевичком, черевичком
сніжок відгортала!
Ой, же їй відгортала,

ніженьки збивала,
а синичка невеличка
крильцями змітала!...”

Щоб визволити царівну Яр-Весну з-під чарів Відьми-Зими, беруться усі: дівчата, парубки і навіть діти. Ще заздалегідь мамі випікають своїм хлоп'ятам хлібці, — „жайворонки” з яшної¹ муки, а то їй з пшеничної, хто яку мав. Виробляли той хлібець на подоби жайворонка з голівкою, з очками, з хвостиком і з крилечками. З тим хлібцем десь посередині березня хлопці вибігають на подвір'я і „викликають жайворонка”, підкидаючи хлібець і приспівуючи: —

„Наче, наче, жайворонок
[хлібець!]

Прилітай справжнісенький
[напростець!...]”

Щойно десь за морями, за лісами жайворонок почує ту пісеньку, — вже їй летить до нас на Україну.

Тим часом Зима походжає по своєму кришталевому замчищу, що стоїть на крижаних стовпах. Навколо нього — мур з чотирма брамами — на південь, на північ, на схід і на захід — з багатьма бійницями і вартовими вежами. Окрім царських палат Зима має кілька теремів. Терми — у п'ять верхів, у п'ять поверхів. Поза тим ще їй гридниці,² челядні,³ стайні та інші прибудівлі. —

Вікна в палатах і в теремах розписані хитрим узорами. Підлога в палатах — як дзеркало, вибита з крижинок і вигладжена котком аж до сліпучого блиску. Свічада — мов срібло, світильники — з бурульок, що переливаються, горять діамантами. Стіни розмальовані стінописом. Печі в теремах — в розводах, підлога тут оббита шкурами з білиць, ведмедів; по кутах каганці, що самі від себе світяться.

В найбільшій палаті — кришталеве підвищення, а на ньому — царицин „стіл”,⁴ а на тому столі — її чуга (кожух) із соболів. Сюди Зима виходить „рядити” — радиться з своїми чаклунами.

Окремо стоїть висока вежа. Це на неї вночі пугачем злітає Відьма-Зима подивитися на свої володіння з одного кінця в другий.

Чаклуни вигадують їй для утіхи, як не одне, то друге: то перекинуть повітряні мости, поначіпляють на них прозорі мережі, понавішують на деревах намиста з перел і з діамантів і запалять в них вогні; то жменями порозкидають по снігу самоцвіти; то дець із-під землі роздобудуть нову пару бистрих, як вітер, білих гривунів, щоб Зима могла проїхатися і на свої очі побачити, що все так, як вона хоче та ще й краще.

А коли їй дівчата, яких вона заманює до себе і не випускає з замчища, добре підіб'ють перини й подушки, — то вона і вилежеться цілий день у теремі та й тільки те і робить, що змовляється з чаклунами, як би звести з світу Яр-Весну. А того їй не вільно, тому то радиться, тому то бісється.

Викликання жайворонка чує не тільки жайворонка, а й Відьма-Зима. Вже й чує самого жайворонка, що прилетів над засніже-

не поле, тріпоче крильцями і співає, співає такий красний заспівок Яр-Весні! Відьму бере злість. Вона схоплюється з ліжка і сама біжить до челядні виганяти Діда-Мороза і наказувати, щоб він не дрімав, а добре пильнував свого діла.

Дідові, хоч і неохітно залишати запіч, хоч і шкода жайворонка, але мусить притиснути морозом, бо ж так наказує цариця-Зима, це ж її царювання і нікому не можна звільнитися з-під її влади.

Бідний жайворонка тріпотів, тріпотів на морозі крильцями, відганяв, відганяв чари Зимы, співав, співав красний заспівочок Яр-Весні, кликав, кликав її красну, і... не докінчив заспівку: мертвий упав під межу.

Це побачив бог-Сонечко, що ходив по небі. А бог-Сонечко — Добро і Правда. Він пригрів землю, щоб оживити жайворонка. І на горбках умить стопився сніг, Вітер-Стрибайло, гуляючи в полі, ненароком продув їх. Дивись, уже й пообсихали горбки.

Тут дівчата — мерщій з хати, біжать щодуху на горбки і задихано викликають Яр-Весну, чи Весну, співаючи веснянки:

„Ой, виходь, Яр-Весно!
Ой, виходь же красна!
Та й зарана-рана,
Молодою вбрана,
Молодою вбрана!...”

Викликання Весни, як і викликання жайворонка, має чародійну силу, щоб справді прилетів жайворонка, щоб справді прийшла Яр-Весна, і так сповнилося бажання.

Але Зима знов вигадує якісь протичари, що зведуть чародійну силу веснянки на нінащо. Та ще й Відьма висилає своїх джур⁵ — Зимовія та Студня та ще й бабу Завірюху,

щоб замести снігом знову горбки. А змерзлих дівчат джури-шибеники порозганяють на всі боки, зірвавши з них заплітки та й скудовчивши коси.

Яр-Весні нічого не залишається, тільки сидіти в лісі на пенючку. Вона не має сили, щоб відгорнути черевиком сніжок. А його ж і понападало! І на коси й на рукав і навколо. А на ставках — крига. Куди не глянь — всюди влада Зими. Правда, Яр-Весні помагає синичка і пильно помагає. Та що вона, така невеличка, тут вдіє?

Нема ради, конче мусить прийти царенко. Але який царенко? — Не інакше, як Ярило з Царства Бай-казки. Там десь його Матінка-Земля ховає в мальованій скрині золоті ключі. А ті ключі чарівні. Ними може відмикати щось тільки Ярило. Тільки Ярило має змогу і силу на Відьму-Зиму. І тільки за Ярилом тужить Яр-Весна.

І чи не чудно? — Туга Яр-Весни летить окрилено, мов пташка, за моря, за ліси і попадає прос-

то в серце Ярилові, викликаючи тугу і в нього.

Ярило ходить сам не свій. Кудись його пориває туга, але він не знає куди. Та Мати-Земля і без слова знає, що це діється з ним, і не стримує вдома. Ярило сиділає свого білана, обіймає Матінку і, перебравши від неї золоті ключі, виїжджає за брами царства Бай-казки.

Туга його пориває все міцніш і міцніш; вона ж показує куди, підсказує, що та як. Ярило жене коня вчвал.

І Ярило уже й тут. Своім берлом розбиває кригу на річках і ставках і негайно повертає білана до замчища Зими.

(Закінчення буде)

¹ Япний — ячмінний.

² Гридниця — приміщення для гриднів (герольдів, посланців) і взагалі для вищої служби.

³ Челядня — приміщення для челяді, тут у значенні нижчої служби.

⁴ „Стіл” — престіл, царський або великокняжий.

⁵ Джура — зброєноша, але тут з відтінком пізнішого „гайдука” — „козака” на послугах.

ХТО РОЗКАЖЕ?

У лютому числі „Веселки” ми дали дітям завдання написати коротке оповідання або віршик до трьох ілюстрацій про снігового діда. У відповідь ми отримали кілька оповідань і віршів:

— ** —

СНІГОВИЙ ДІД І СОНЦЕ

Одного зимового дня Петрусь, Оленка і Оля вийшли надвір і дуже зраділи, бо було багато снігу. Вони почали робити снігового діда. Швидко вилипили великого, гарного сніговика бо сніг був липкий. В руку дали дідусеві палицю, на голову капелюх, очі зробили з вугликів, ніс з моркви, уста з буряка. Дід споглядав гордовито навколо. Діти щоденно вибігали надвір і бавилися довкола сніговика. Дід був дуже радий, що діти його так люблять.

Але одного дня стало пригрівати сонце. Воно так припекло діда, що палиця йому випала з рук, а голова похилилася. На третій день сонце вже так стояло діда, що залишилися з нього тільки паличка й капелюх. Діти розказали мамі, яке нещастя сталося сніговикові. Але мама потішила їх і сказала: „Діда вилипили ви собі для забави а сонце потрібне, бо без нього не було б на землі життя. На другий рік вилипте собі ще кращого сніговика”.

Леся Ласка, Гемтремк, Миш.

— ** —

СНІГОВИЙ ДІДУСЬ

Сонечко мало за горою ліжечко. Воно спало смачним сном та й зими не пригрівало. А Сніговий Дід весело стояв, тупотів, стукотів та й сонечко розбудив. А сонечко, як устало, то дідуса припікало. Тут сонечко пече, з дідуса вода тече. От дідусь і просить: „Дай мені, сонечко, хоч одну хвилинку, може ще яка сніжинка упаде, мов та пірінка!” — Але сонечко не чує, все пече, пече, пече... А Дідусь тече, тече, тече...

Юрій Назаренко,
Дітройт

ПРИГОДА ДІДА МОРОЗА

На дворі стояв сніговий дід, а морозний вітер віяв навколо нього. Сніг падав. Тоді сніговий дід попросив сонце: „Братіку мій, прошу тебе, огрій мене!” Сонце усміхнулося й почало огрівати діда. Незабаром сніговому дідові стало тепло, а згодом гаряче. Він почав пріти, і великі сльози стали капати з його очей. Сонце сміялося й сильніше гріло. Дід прів щораз більше. На третій день дідові не стало сили. Він перекинувся, і з нього залишилися тільки вода.

Марія Дембич, Вінніпег, Канада.

— ** —

ДІД МОРОЗ

Падав пухкий сніг. Веселі діти санкувалися та раділи зимою. Вони зробили Снігового Діда. Сонце припекло, сніг почав танути. Дід Мороз став наче плакати. Він перехилився і повалився на землю.

Ніля Мартинюк, Пассейк, Н. Дж.

— ** —

СНІГОДІД — ІНВАЛІД

Снігодід удався нам,	Світить сонце і пече
Але пізно — йде весна.	З діда піт струмком тече.
Таве сніговий кожух,	Жаль: був гарний снігодід,
І злітас капелюх.	Та зробився — інвалід.

Юрко Степаненко, Н. Брунsvик, Н. Й.

— ** —

СНІГОВИЙ ДІД

На городі коло хати,	Дід до сонця нахилився,
Там сніговий дід стояв,	Затуляв морозний дух,
Сонечко його пригріло,	Сонце гріло, припікало,
А він плакати почав.	Злетів з діда капелюх.

Ой, рятуй, морозе-друже,
Сонце припікає дуже,
Вирятуй мене з біди,
Бо попливу до води.
Володимир Дозорський, Ері, Па.

Круазина Бугугорт з Люрду ніколи не розставалася з великим смутком. Її єдина дитина, дворічний Люїс-Жустен, весь час важко нездужав. Коли мама піднімала за підпашки бідного калічку з ліжечка, то його ніжки, криві й жакливо тоненькі, завгрубки як великий палець дорослої людини, безсило звисали під худеньким тулубцем

і моталися сюди й туди, мов у зіпсованій ляльки. Хлопчик ніколи не ворухив своїми ніжками. Крім того, щотри або чотири тижні Люїс-Жустен мав важкі судороги: очі ставали стовпом, кулачки за-тискалися, дитина в муках корчилася, а потім непритомніла й лежала сіра, непорушна, мов мрець.

Лікарі втратили надію на видужання хлопчика.

„Кожної хвилини можна сподіватися смерті”, — записав у своїй лікарській книжці доктор Дозу. З цією сумною конечністю погодився кінець кінцем і тато, а сусідки не переставали думати про смертну сорочечку для дитини.

Тільки бідна мама ще не втрачала надії. Її чоловік — був корабельним робітником, працював далеко й навідувався додому лише раз на тиждень. Коли Люїс-Жустен мав судороги, Круазина розгублювалася: не знала, що робити, ламала руки і, якщо не було доктора, бігла до сусідки Люїзи Субіру просити допомоги.

Люїза, хоч проста жінка, мельничиха, трохи розумілася на справі, рятуванні хворих: вона натирала хлопчика оливою, обвивала теплим простиралом і, бігаючи з ним по кімнаті, трясла скорченим тільцем, щоб розворушити кров. Від цього малому легшало, судороги припинялись, і зраділа на хвилину мати щиро дякувала сусідці:

— Ви зробили мені велику приємність. Ви врятували мій дитині життя!

Люїза, гірко всміхаючись, кивала сумно головою... Врятувала — але чи на довго?

11 лютого 1858 року хлопчик мав черговий напад судорогів, і милосердна Люїза своїм нехитрим лікуванням знову привернула йому життя. Через годину вдячна Круазина забігла до сусідки, щоб подарувати їй тузін яєць, що їх сама тількищо дістала в подарунок від тітки з села.

Відхилила двері і вмить зрозуміла, що прийшла не в добрий час. Застала Люїзу у важкій журбі: ох, ті діти, з ними безконечна морока, хоч дівчата не такі вже малі. Бернадетті пішло на п'ятнадцятий, Марія малоощо молодша — обидві вчать-ся в церковній школі і трохи помагають мамі господарювати. От сьогодні вони ходили за місто, аж до печери Масабель збирати сушник і принести на плечах по в'язці. Та це добре, а лихо ось яке: перед хвилиною мати дізналася від Марії, що, мовляв, Бернадетта бачила сьогодні в печері „дуже

гарну молоду Пані, всю в білому, з голубим поясом і золотими рожами на ногах”.

Люїза затривожилася. До батькового безробіття, до недостатку та безконечної турботи в хаті ще цього бракувало!.. Чи цей привид якоїсь Пані — Бернадеттина вигадка, чи, може, ознака небезпечної недуги? Що буде, як люди дізнаються, що її Бернадетті щось привиджується? Вони ж засміють не лише бідну хворовиту дівчину, але й усю родину колишнього мельника, а тепер найбільшого мешканця Люрду, Франсуа Субіру.

Про все це дізналася випадково Круазина, зайшовши з подарунком до понурої Люїзиної хати з загратованими вікнами. Як кожна добра мама, Круазина зрозуміла Люїзину турботу за дітей і щиро їй співчувала.

Але чутка про привид і Бернадеттине запевнення, що „я напавду бачила її, Пані” — це було в тихому гірському містечку варте більшої уваги. Не тільки Круазина, але все населення Люрду та околиці, як можна було сподіватися, з небувалим зацікавленням і подивом сприйняло вістку про те, що Бернадетта часто ходить до печери Массабель, де зустрічається з якоюсь незвичайною Пані; Пані з’являється в скелястій заглибині над кущиком дикої рожі; це прегарна молоденька жінка з кришталево-синіми очима, у білосніжній сукні й коштовнім серпанку, що спадає з голови до ніг; з-під серпанку вибиваються кучері ясно-бронзового волосся, а на босих ногах, що мають колір алябастру, красуються золоті рожі. На її непорочно гарному обличчі або грає солодка усмішка, або блукає тінь сумовитої задуми.

Бернадеттина мама розгубилася в непевності.

— Боже, що мені робити? — шептала вона. — Розвій мої сумніви! Я не знаю, хто ця Пані, але я не можу зважитися заборонити доньці навідуватися до печери.

На вістку про те, що зустрічі Бернадетти з Панею відбуваються майже щодня, коло печери почав збиратися натовп людей. Ніхто з них не бачив Пані і не чув її слів, але всі могли доскоchu надивитись на Бернадетту, яка поводитися зовсім так, мов би справді мала перед собою живу особу: віталася, вклонялася, всміхалася, хрестилася, а часто у захопленні впадала в солодку нестаму і тоді нічого іншого не бачила й не чула, тільки чудову Паню, яка сповняла її душу наземним щастям. І за те дівчина була готова служити Пані з найбільшою радістю і з найбільшою покорюю.

Дуже цікавилася Круазина і тим, що говорили люди про ці незвичайні події. Одні відразу повірили, що Пані — посланниця неба. Бернадетта сама спочатку не знала, хто ця Незнайома, поки одного разу не почула з її уст, що вона — справді Пречиста Діва.

Інші вважали Бернадетту або душено-недухою, що має хворобливі привиди, або хитрою опш-

канкою, що обманює легковірних людей, щоб прославити себе й забагатіти.

Події в Люрді дуже не сподобалися французькій державній владі. Заметушилася поліція, суд, а губернатор, міністри і навіть сам цісар з неспокоєм і недовірям стежили за появами Пані, побоюючись розрухів проти уряду. На Бернадетту посипалися закиди та зневаги, її арештували й допитували, залякували й погрожували, але ніщо не могло відвести простої невинної дівчини від Пані, яку вона полюбила незвичайною любов’ю. То була любов святих — любов, що її годі висловити людськими словами.

Круазина дуже жаліла сердешну Люїзу та її чоловіка, неосвіченого, простого, але чесного робітника. Вони обоє весь час переживали велике хвилювання, журилися й мучилися, але з повних невинності й любови очей своєї доні вчитували правдиву відповідь на всі свої тяжкі сумніви: добра Пані — то не привид, не обман, вона дійсно приходить до печери, щоб через Бернадетту передати світові свою волю.

— Моліться! Покутуйте! — шептала Пані, і дівчина докладно переказувала ці слова людям, що широким півколом стояли навколішках за нею із запаленими свічками в руках.

У четвер 25-го лютого Пані сказала:

— Ідіть до джерела пити й митися!

— Я певно, маю знайти джерело, заховане під землею, — подумала Бернадетта.

І в кутку печери дівчина почала гребти руками ямку. Швидко докопалася до вогкої землі, намулу, з якого на дно ямки набігло не більше, як пригорща каламутної води. Це не було таке джерело, про яке думала Бернадетта. Та, на диво, води прибувало щораз більше, і через день на тому місці вже бив з-під скелі ключ погожої гірської води. Прийшли робітники й обмурували джерело камінням. Про це подбав убогий каменяр Бурет, майже сліпий на праве око, що ніколи не переста-

вало боліти. Він сам не знав, як це сталося, що йому прийшла до голови думка витиснути на хворе око кільканадцять краплин води з намулу, добутого з ямки в печері. За кілька годин він міг уже бачити, і це чудесне uzдоровлення сповнило серце каменяра несказанною радістю.

На початку березня маленький калічка Бугургорт знову занедужав.

— Він ще ні разу не був так важко хворий, — з тривогою в серці сказала Круазина до чоловіка. — Чи не покликати б лікаря?

Тато нахилився над скорченим у судорогах хлопчиком і відповів:

— Уже запізно!.. Малий харчить. Він умирає. Доктор казав, що цього не минути...

У кімнату Бугургортів вступило кілька сусідок, щоб, за давнім звичаєм, пошити дитині смертну сорочечку...

— Боже! — збілілими устами молилася над ліжечком дитини нещасна мати. — Не дай йому вмерти! Пресвята Діво, рятуй мою дитину!

І в хвилині, коли здавалося, що розпачливий біль розшарпав серце матері, перед її очима з'явилася картина, яку вона бачила недавно в печері: Бернадетта своїть на колінах над джерелом, набирає в долоні води й мисться...

— „Пані казала пити воду й митися, — блискавкою пронеслася думка в голові Круазини. — Пані так хоче — видно, так треба!”

Одна хвилина — і Круазина вирішила: вона купує свою дитину в джерелі.

Схопила хлопчика з ліжечка, обвинувала хвартушком і побігла-побігла щосили вулицями містечка, а далі долиною річки, що з шумом вибігала з-поміж високих Піренейських гір. Швидше, швидше!.. Це поки смерть не виїняла душі з хрипучих грудей!

Думаючи, що Круазина збожеволіла з жалю за дитиною, сусідки з криком пустилися здоганяти її. Та вона бігла так прудко, що навіть чоловік не міг її наздогнати. Наостанці за ними помчалася велика юрба людей.

СЛАВИМ ТЕБЕ, ПРЕЧИСТА!

Як сонце, світить і гріє,
Ласкою сяє з небес
Твій погляд, Діво Маріє,
Діво, Книгине чудес!

Як вранішня свіжа рожа,
Що роси живучі п'є,
Так живить, Матінко Божа,
Благословення Твоє.

Прислухайсь: моління чисті,
Мов райські звуки в імлі.
Це славим Тебе, Пречиста,
Ми, діти — квіти землі.

М. Щербак

В ПОКЛОНІ МАТУСІ

На світлині діти української школи в Парижі під час свята Матері. Діти вчать в цій школі кожного четверга.

Насилу добігла втомлена, облита потом Круазина до печери. Біля джерела знеможено впала на землю. Останнім зусиллям розмотала вузлик і занурила дитину в джерелі.

— Пречиста Діво, візьми її або віддай мені здоровою!

До Круазини підбігли перелякані жінки:

— Що ви, Круaziно? Ви уб'єте його!.. Вода холодна, як лід!

Але мати глянула на жінок таким несамовитим поглядом, що вони не посміли відбирати в неї дитину. Стояли бліді в німім переляку, слухаючи дитяче передсмертне хрипіння, що звільна затихало, слабшало, аж зовсім затихло... Що це? Смерть? Кінець?

Раптом хлопчик скрикнув. І цей слабенький голосок, мов у новонародженої дитини, сколихнув людьми, мов звук найбільшого дзвона.

— Пресвята Діво, він скрикнув! — вигукнула якась жінка в натовпі.

А мати притиснула дитину до грудей і без слова побігла додому. За недовгий час вона стояла перед дверима своєї хатини і, розвівши руки, заспокоювала людей, що прибували на вулицю.

— Цитьте, цитьте! Моя дитина спить!

... Хлопчик не вмер. Навпаки, у цілющому джерелі, що його з доручення Пані Бернадетта вигребла власними руками, він раптом і назавжди загубив свою страшну, смертельну недугу. На другий день він з смаком випив два кухлики молока, а потім уперше в своєму житті самотужки підвівся і сів. Навіть — яке щастя! — засміявся до матері так, як сміються всі здорові діти.

Два лікарі, що того самого дня його оглянули, не могли вийти з дива, як це сталося. Звичайно, земні лікарі не могли пояснити того, що зробила Небесна Лікарка всемогутньою Божою силою.

Пресвята Діво, Пані з золотими рожами, вчинила над умираючою дитиною в Люрді своє перше велике чудо.

THREE GREAT LEADERS

In the month of May we commemorate three great leaders who lived and died for Ukraine: Simon Petlura, Eugene Konovaletz and Taras Chuprynka.

Simon Petlura was the Commander-in-Chief of the Ukrainian Army during the independence of Ukraine after World War I. After 1921 he had to live in exile and was killed by a Russian spy in May 1926 in Paris, France.

Eugene Konovaletz was the leader of Ukrainian Nationalists and living abroad, he directed a secret

youth group in their action for the liberation of Ukraine. He was assassinated by a Red-Russian spy in May of 1938 in Rotterdam, Holland. This year marks the twentieth anniversary of his death.

Taras Chuprynka was a General of the Ukrainian Insurgent Army. When we all, who live now in the free world, fled our country, he remained and led heroic Ukrainian soldiers against the Reds. He was killed in a battle on his native soil in 1950.

We link these three great leaders together and commemorate them in May.

THE WISE GIRL

(Ukrainian Folk Tale)

Illustrations by: *M. Dmytrenko*

Once there were two brothers—one rich, the other poor. One day the rich brother, taking pity on the poor one, gave him a cow and said:

— Here is a cow for you; in return you can help me with my work in the fields.

So the poor man worked for his rich brother for some time. One day the rich man, regretting his generosity, said:

— Give me back my cow.

— But I have worked to pay for it, my brother, answered the poor man.

— Yes, but a cow is a cow, and I want it back.

The poor brother did not wish to part with the cow so the brothers took their case before their landlord as was the custom of their times.

The landlord, probably too lazy to study the case, told them:

— I'll give you a riddle. Whichever of you guesses it, gets the cow! "What is most replete, quickest and most desired in this world?"

When the two brothers went home, the rich one thought:

— It's simple. What can be more replete than the landlord's hogs, quicker than his stallions, more desired than money? Ho, ho! I'll have the cow!

The poor brother came home filled with despair. His daughter Marusya said:

— Why are you full of sorrow, dear father? What did the lord say?

— The lord gave us a riddle to solve, and I can't figure it out.

— What is it?

— "What is most replete, quickest and most desired in this world?"

— Oh, father! — exclaimed Marusya. The most replete is the mother earth for she feeds all and

eats all. The quickest is thought, for in an instance you fly with it wherever you want. The most desired is sleep, for you give up anything for it.

— True—said her father happily—that's what I'll say to the lord.

When both brothers appeared the next day before their landlord, he asked:

— Have you guessed the riddle?

— Yes, they exclaimed together, and the rich one continued:

— The most replete are your hogs, the quickest your stallions and the most desired — money.

— You lie! — cried the landlord. And what is your guess? — he asked the poor brother.

— Well sir, the most replete is the mother earth for she feeds all and eats all.

— True! — said the lord.

— And the quickest is thought, for in an instant you fly with it wherever you wish.

— It's so indeed! — exclaimed the lord.

— And the most desired is sleep, for you leave everything to go to sleep.

— Yes, it is so — said the lord. The cow is yours. But tell me now, did you guess it yourself?

— No, sir — said the poor brother — my daughter Marusya told me.

— What? — cried the lord. A simple maid guessed my riddles? Wait! I'll give her 10 hard-boiled eggs. Tell her to hatch them, to raise the chickens and to bring them roasted for my lunch.

The poor brother took the eggs and went home in despair.

— What ails you, my father? — asked Marusya.

— Well, the lord gave you 10 hard-boiled eggs ordering you to hatch them, to raise the chickens, roast them and bring them to him for lunch.

— Grieve not! — said Marusya. Take this pot of porridge and tell the lord to sow it, to mow, to thresh and give me the grain so that I may feed his chickens.

When the poor brother went to the lord and told him that, the lord thought for a while and then said:

— Tell your daughter to visit me, but she should neither walk nor ride, neither be barefoot nor in shoes, neither bring me a present nor come without one.

When the poor man went home and told his daughter what the lord said, she answered:

— Grieve not, but buy me a live hare and catch me a sparrow.

This he did. Then Marusya harnessed a ram to a sleigh, put a shoe on one foot, and placed the other bare foot on the sleigh. Under her arm she held the hare, and in her palm a sparrow, and off she half rode, half walked up to the lord's court. Seeing her through the window, the lord told his servants to let the dogs loose. When the dogs rushed towards Marusya she let the hare run. Off went the dogs after the hare and Marusya peacefully finished her journey. She entered the hall, greeted the lord and, stretching out her arm, she said:

— My lord, I brought you a present.

As the lord reached out to take the present, she opened her hand and away flew the sparrow. Thus she brought a present but it did not reach the lord.

When the lord realized how wise Marusya was, he married her. They lived happily together until one day two men brought a matter for settlement before the lord.

— We both watched our horses in pasture during the night and in the morning we saw a colt that my mare bore, — said one.

— No, it was my mare that bore the colt, — said the other.

So the lord said:

— Tie your mares and let the colt go to his mother.

They did so, but the colt was tired from being pulled all day to one mare and to the other, so it did not know which way to turn.

Then Marusia said:

— Tie the colt up and let the mares loose.

When they did so, the mother of the colt ran straight to her child and everyone knew to whom the colt belonged.

The lord was outraged. Marusya had outwitted him in the presence of simple men, so he said to her:

— Take whatever you like most and leave my house.

— Hearing this, Marusya grasped the lord by the arm and said:

— Come with me, for I like you most.

The landlord saw that no one could outwit her, so he forgave her and they lived happily ever after.

ВЧИМОСЯ ПО-УКРАЇНСЬКИ

Лекція п'ята

СЛОВНИК:

п'ята	— pyata	— the fifth
травень	— traven'	— May
день	— den'	— day
святий	— swyatyi	— holy, saint
Юрій	— Youryi	— George
той	— toy	— that
відправляли	— veedpravlaly	— they held a service
на полі	— na polee	— in the fields
молебен	— moleben	— church service
щоб	— shchob	— in order to
добре	— dobre	— well
росло	— roslo	— to grow
збіжжя	— zbeezha	— crops
патрон	— paatron	— patron
козак	— kozak	— Kozak
пластун	— plastoon	— boy-scout
Львів	— Lveev	— Lviv
столиця	— stolytsya	— capital city
західня	— Zachidnya	— Western
собор	— soborr	— cathedral

У місяці травні є день святого Юрія. В Україні в той день відправляли на полі молебен, щоб добре росло збіжжя. Святий Юрій був патроном українських козаків, а тепер є патроном українських пластунів. У Львові — столиці Західньої України є собор святого Юрія.

БОГУТА-БАГАТИР ІСТОРИЧНА КАЗКА UKRAINIAN TALE ВОНУТА THE HERO

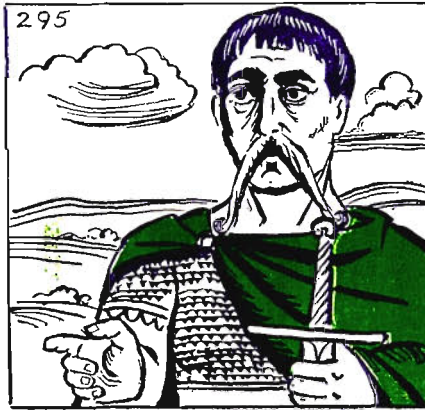
XIV РОЗДІЛ: БАГАТИРИ

CHAPTER XIV: THE HEROES

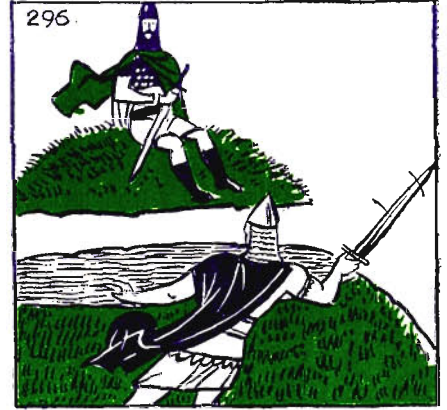
Богута встав з коня й поклонився багатирям.

Bohuta dismounted from his horse and bowed to the heroes.

— Цього молодого лицаря я не знаю. Покажи нам, юначе, свою силу на землі, воді й у повітрі.

— I do not know this young knight. Show us, young man, how strong you are on the ground, in the water and in the air.

Замахнувся Богута мечем і відсік верх могили, мов окраєць хліба.

Bohuta swung his sword and chopped off the top of the grave mound as though it were a hunk of bread.

Завернув Богута щитом Дніпро, і потекла вода вгору рікою.

Bohuta turned back the Dnieper with his shield, and the water flowed backwards in the stream.

Ударив грим, але Богута перехопив блискавку.

Lightning struck, but Bohuta intercepted the thunderbolt.

— Бачу, що ти вартий носити мого меча! Приймаємо тебе до гурту! — сказав зрадільний Святотор.

— I see that you are worthy to carry my sword! We welcome you to our flock! — said the jubilant Svyatohor.

(Продовження буде)
(To be continued)